

گام اول

کلاس با تلاوت سوره مبارکه کافرون توسط دانش آموزان آغاز شد. در این سوره، به خوبی روشن است که ما وظیفه داریم در قبال کسانی که موضوعی مغایر با عقاید ما دارند، با قاطعیت و در نهایت رعایت ادب، موضع خود را روشن و واضح بیان کنیم.

پس از آن معلم با طرح موقعیتی که تصمیم گیری در آن مشکل است، درس را آغاز کرد. دانش آموزان در بحث کلاسی درباره چگونگی و چرایی تصمیماتی که در چنین موقعیت‌هایی می‌گیرند، نظرات خود را مطرح کردند. بخشی از بحث و گفت‌وگوی کلاس به این ترتیب بود:
معلم: «به نظر شما چرا بعضی افراد نمی‌توانند به درخواست‌های نادرست دیگران نه بگویند؟»
- ممکن است اگر به دوستانمان نه بگوییم، آن‌ها را از دست بدهیم.

- چون اعتماد به نفس ندارند.
- ممکن است طرف مقابل را دوست داشته باشند.
- ممکن است کاری کرده باشند که بترسند اگر درخواستشان را رد کنند، برایشان بد شود.
- ممکن است از نه گفتن خجالت بکشند.

پس از اینکه با بحث و گفت‌وگو همه به این نتیجه رسیدند که در موارد لازم باید بتوان به خود و دیگران پاسخ منفی داد، درباره نحوه صحیح رد کردن درخواست دیگران بحث شد:

معلم: «پس حالا که قرار است نه بگوییم، چه کار کنیم که دوستان ناراحت نشود؟»
- مؤدبانه بگوییم و او را توجیه کنیم.
- یک پیشنهاد دیگر بدهیم.
- مؤدبانه و قاطعانه بگوییم نه.

معلم: «خوب این قاطعانه یعنی به چه شکل؟ می‌توانی نشان بدهی؟»
دانش آموزان بحث کردند و به این نتیجه رسیدند که پاسخ منفی قاطع نباید پر خاشگرانه یا همراه با کمرویی باشد؛ تا هم احترام و دوستی میان طرفین برقرار بماند و هم خود فرد در موضع ضعف قرار نگیرد. در انتهای بحث، معلم با اشاره به آیاتی که در ابتدای درس تلاوت شد، از یک دانش آموز خواست جمع‌بندی درس را روی تخته بنویسد.

گام دوم

خانم شعفی از دانش آموزان خواسته بود عروسک‌هایی را که با استفاده از جوراب برای درس هنر درست کرده بودند، همراه داشته باشند. حالا وقت آن بود که هر گروه با استفاده از شخصیت‌های عروسکی که در اختیار داشت، نمایش نامه‌ای طراحی کند که نشان دهنده یک موقعیت دشوار

موضوع: ارائه یکی

از درس‌های کتاب تفکر و سبک زندگی با شیوه ساختن گرایی

هدف: تشکیل مفهوم لزوم جرئت‌ورزی و نه گفتن قاطعانه توسط دانش آموزان و رسیدن به شیوه درست برخورد قاطعانه و تفاوت آن با برخورد کمروییانه و پر خاشگرانه

فرصتی برای رشد

توانمندی دانش‌آموزان در طراحی و اجرای نمایش به خوبی مشهود بود. این امر نشان می‌دهد که دانش‌آموزان پایه هشتم در سنی هستند که قابلیت‌های بسیار بالایی دارند. می‌توانیم در طراحی درس‌ها از این قابلیت‌ها استفاده کنیم تا هم کلاس فعال‌تری داشته باشیم و هم دانش‌آموزان را در تولید محتوای یادگیری مشارکت داده باشیم. این کار علاوه بر افزایش اثربخشی یادگیری، اعتماد به نفس و حس توانمندی را نیز در دانش‌آموزان تقویت می‌کند.

ساخته شدن مفهوم

در اینجا هدف این است که دانش‌آموزان خودشان به مفهوم برسند. بنابراین باید با طرح موقعیت، آنان را به سمت لزوم برخورد قاطعانه و شکل‌گیری مفهوم نه گفتن در ذهنشان سوق دهیم. هرگونه اشاره مستقیم به مفهوم می‌تواند

معلم را از رسیدن به هدف اصلی دور کند. توجه کنید که دانش‌آموزان کتاب درسی را در اختیار دارند و حداقل با عنوان‌های آن آشنا هستند. بنابراین، نباید مستقیم یا غیرمستقیم به عنوان درس اشاره کرد. برای مثال، این بحث می‌تواند به صورت زیر آغاز شود:

معلم: کارتونی «جودی ابوت» را دیده‌اید؟ آن قسمتی را که دوستان جودی می‌خواستند از بچه‌های نوانخانه برای شرکت در جشن مدرسه دعوت کنند، یادتان می‌آید؟

- بله.
- دوست دارم بدانم اگر شما جای جودی بودید، چه کار می‌کردید؟

...

دانش از تجربه برمی‌خیزد!

پس از اجرا، از خانم شعفی پرسیدیم که اگر دوباره بخواهید همین طرح درس را اجرا کنید، چه تغییری در آن می‌دهید. نظر ایشان این بود که این طرح درس را بهتر است بدون عروسک و با اجرای نمایش توسط خود دانش‌آموزان برگزار کرد، زیرا حالت چهره در هنگام بروز واکنش قاطعانه و تفاوت آن با حالت چهره در انواع دیگر واکنش مانند پرخاشگری و کم رویی را نمی‌توان در نمایش عروسکی به خوبی نشان داد. به نظر می‌رسد، شکل‌های دیگر نمایش، مانند بازی توسط خود دانش‌آموزان یا پانتومیم برای این منظور بهتر باشند.

سند برنامه درسی ملی، صفحه ۲۸

برای دستیابی به مراتبی از حیات طیبه، آموزش‌های مرتبط با آداب و مهارت‌های زندگی و خانواده به‌عنوان فرصتی برای به‌کارگیری آموخته‌ها در موقعیت‌های واقعی زندگی و متناسب با تفاوت‌های فردی و شرایط و مقتضیات محلی، وظیفه آماده کردن فرد برای ورود آگاهانه و مسئولانه به زندگی خانوادگی و اجتماعی را برعهده دارد.

شما بگویید!

برای اینکه داوری و قضاوت دانش‌آموزان درباره اجرای دوستان خود زمینه تنش و درگیری بین آن‌ها را ایجاد نکند، باید چه نکاتی را رعایت کنیم؟

تصمیم‌گیری باشد. هر گروه برای اجرای نمایش خود دو دقیقه وقت داشت. به‌عنوان نمونه، نمایش‌نامه یکی از گروه‌ها به این ترتیب بود:

دو عروسک وارد صحنه شدند که یکی از آن‌ها یک خودکار به همراه داشت.

راوی: اخلاق پرخاشگرانه

- وای! چه خودکار قشنگی داری! خودکارت رو می‌دی به من؟

- برای چی؟ هان؟ برای چی؟ می‌گی که من خودکارم رو بدم به تو؟ از اینجا برو! دیگه نمی‌خوام ببینمت!

راوی: اخلاق خجالت‌آمیز

- وای! چه خودکار قشنگی داری! خودکارت رو می‌دی به من؟

- من؟ چی؟ ممممممم.

راوی: اخلاق قاطعانه

- سلام دوست من. چه خودکار قشنگی داری! خودکارت رو می‌دی به من؟

- سلام دوست عزیزم. منو ببخش که نمی‌تونم خودکارم رو بدم به تو. آخه مامانم اونو برام خریده.

اگه می‌تونستم قطعاً بهت می‌دادمش. راستی تولدت چه وقتی‌یه؟

- تولد من؟ تولد من تو ماه بعدیه. چطور مگه؟

- برات یه خودکار می‌خرم. حالا ببیا بریم با هم بازی کنیم.

- ممنون.

گام سوم

پس از اجرای هر نمایش، دانش‌آموزان درباره آن اجرا از جنبه‌های گوناگون نظر دادند و نقاط قوت و ضعف کار آن گروه را مطرح کردند. برخی از این جنبه‌ها شامل قوی بودن نمایش‌نامه، اجرای خوب، محتوای خوب و توانایی در نشان دادن برخورد مناسب در هر موقعیت می‌شود. برای مثال، نظرات دانش‌آموزان راجع به نمایشی که در گام قبلی به آن اشاره شد، به این ترتیب بود:

معلم: «خب بچه‌ها نظرتان راجع به نمایششان چه بود؟»

- عالی بود!

- عالی بود؟ یعنی چه نکات خوبی داشت؟ اول نکات خوب را بگویید.

- خانم حرکت‌هایشان خوب بود.

- قشنگ صدا در می‌آوردند.

معلم: «بچه‌ها رفتارها را درست نشان دادند؟ مثلاً به‌نظر شما رفتار قاطعانه آن عروسک درست بود؟ طرز بیانش درست بود؟»

- بله.

معلم: «رفتار کمرویانه چطور؟ درست بود؟»

- بله.

معلم: «معمولاً وقتی رفتار فرد کمرویانه است، کم می‌آورد و به تقاضا جواب می‌دهد. اما بچه‌ها ما گفتیم که در چه مواردی باید بگوییم نه؟ اگر دوستان واقعاً کمک لازم دارد، باید کمک کنیم؟»

- بله.

معلم: «خب. در صورتی که ضرری به خودمان و اون‌رسد، باید کمک کنیم. پس اینجامی‌توانستیم خودکارمان را هم بدهیم. درست است؟ به‌نظر شما بیشتر در چه مواردی باید بگوییم نه؟»

- وقتی شرایط خطرناک باشد.

- به سلامتی‌مان ضرر برساند.

- خلاف دین و اسلام باشد.

پس از اینکه تمام گروه‌ها نمایش‌هایشان را اجرا کردند و هم‌کلاسی‌ها کار گروه‌ها را نقد و بررسی کردند، خانم شعفی کلاس را با دعای دسته‌جمعی دانش‌آموزان به پایان برد.

